

Bodoči pridigarji zaman iščejo Krista v Fordovih tovarnah

Moderne tovarne niso zabavišča, pa tudi ne cerkve, ampak so pekli, v katerih delavci delajo pokoro že na tem svetu.

New York, N. Y. — (F. P.) — Dijaki, ki so dokončali bogoslovne študije na neki vzhodni bogoslovni šoli, so si poiskali delo v Fordovih tovarnah. Zdaj so predložili svoja poročila o razmerah v teh tovarnah, ki vključujejo od "Fordova misel je več produkcije in več profita ne glede na blagostanje delavcev" do "nisem mogel najti Jezusa Krista ali njegovega duha v Fordovih avtinskih podjetjih."

Neki drugi dijak pa zaključuje: "Nisem nič povedal v prid Fordovemu podjetju, ker nisem mogel tudi nič najti. Jaz obupim, da Fordov proces pomeni za delavce le jezo ne samo proti podjetju, ampak proti celemu sistemu, proti vsemu življenju. Potrebna je, da se ves sistem prenaredi, toda bojim se, da ga je nemogoče izpremeniti, dokler mr. Ford živi."

Dijaki, ki so živeli v bogoslovni šoli in ki postanejo kmalu pastirji, so bili vrženi med težka dela, ki so jih njim odkazali Fordovi ravnatelji. Eden se je znašel ob času poletne vročine pri peči za vulkaniziranje, kjer je bilo 300 stopinj vročine. Toda ravnatelji so dali za mirno vestjo instalirati peč, pri kateri je 700 stopinj vročine, kljub temu ni bil napravljen prav noben poizkus za napravo ventilacije. Vročina je tako silna, da delavci ne znoje, ampak, da se na njih znoj posuši. Njih zdravje je seveda v nevarnosti.

Konveor je na pasu iz nanja privlekel ploščo eno šestinsajniko palca debele blizo peči. Visele so doli z jermena. Toda konveor je križal važne hodnike, ki so služili delavcem. Jermen je samo pet čevljev od tal. "Videl sem veliko število delavcev pod temi ploščami. Včasih so se udarili, da so videli zvezde pri belem dnevu in sem mislil, da so razbili glave," je poročal neki drugi dijak. Če se je sčutil, da se naj konveorji postavijo višje, da se delavci ne bodo zadevali v plošče, se je dobilo za odgovor skomigavanje z rameni.

"Mislim, da nisem govoril z delavcem, ki bi ne bil naklonjen uniji," poroča zopet drugi dijak. "Ampak delavci občutijo, da morajo držati svoj jezik za zobmi, ako hočejo obdržati delo." Nekateri so menili, da bi rajše delali po več ur dnevno, samo, da ubeže Fordovi sužnosti.

Ti bodoči pastirji so se čudili, da se v Fordovih podjetjih tako malo brigajo za delavce. Pronašli so, da delavci ne šteje v podjetju. Lahko se odslavi poljubno in kasneje zopet najame za nižjo mezdjo. Iz podjetja se iztisne, kadar postane star — 45 let, kajti kompanija nima penzijskega sklada za stare in one-moglo delavce, tako se je izrazil neki drugi dijak.

Ti bogoslovni dijaki so obžalovali Fordov nasvet, ki ga je dal svojim delavcem, naj kupijo domove blizu podjetja v Highland Parku. Kajti kompanija je prenesta svoje operacije v River Rouge, to je na južni strani mesta. In delavci, ki so poslušali Fordov nasvet, morajo potovati od deset do petnajst milj do prostora, na katerem delajo. Za te Fordove delavce pomeni Fordov osemurni delavnik v resnici enajsturni delavnik, ako se računja čas, ki ga porabijo za potovanje v tovarno in iz tovarne zopet domov.

Dijaki ne morejo zapopasti, kako bogata trdka kot je Fordova, ne more prekrbeti čednih obedovalnic za svoje delavce. Delavci morajo povziti svoje borbno kosilce z umazanimi rokami in kraj strojev, pri katerih delajo. Neki dijak je pronašel, da je edini primerni prostor za obedovanje pot, po kateri je vozil samotnik. Ta samotnik ga je prisilil v teku trideset mi-

Zanikrna skrb za poškodovane delavce

Podjetniki se brigajo za svoje profite.

Baltimore, Md. — Nikjer na svetu ni menda kapitalizem tako razvit in podjetniki nimajo tako velikih profitov kot v Ameriki, pa menda tudi nikjer na svetu ne kažejo bolj odprto svoje poželjivosti še po večjih profitih. Pred legistaturo te države so zakonske predloge za izboljšanje zavarovanja delavcev proti poškodbam. Te predloge so podjetnikom trn v peti in tako so podjetniki poslali pred legistaturni odsek svoje "lobijiste", da pobijejo te predloge. Med temi "lobijisti" je bil tudi zastopnik Baltimore & Ohio železnice družbe. D. K. Brent, odvetnik Baltimore & Ohio železnice družbe in je govoril pred predsedniški bizniških podjetij dne 8. februarja v Baltimoreju. Ti predsedniški bizniških podjetij so se zbrali, da protestirajo proti tem predlogom. Brent je pred njimi izjavil, da bodo velike železniške družbe v Marylandu kot Baltimore & Ohio, Pennsylvania in druge nasprotovale sprejemu predlogom za zaščito delavstva.

Prva predloga povišuje odškodnino za poškodovane delavce od 50 odstotkov zaslužka na 62 odstotkov zaslužka.

Druge predloga povečuje vzroke za zahtevanje odškodnine. Tretja predloga zahteva od podjetnikov, da zavarujejo delavce pri državnem zavarovalnem skladu.

Železniški odvetnik je naglašal, da te predloge povečajo breme podjetnikov v taki meri, da ne bodo mogli več izhajati. Delavstvo seveda podpira te predloge in se je odločilo, da napravi potreben pritisk, da bodo sprejeti.

Ko se je Baltimore & Ohio železnica pridružila nasprotnikom delavstva, ima organizirano delavstvo malo upanja, da bodo predloge sprejete.

JEKLARSKI TRUST IN DOLGI DELAVNIK

Policaju prenesla dvanajsturno službo za štiri dolarje na dan.

Birmingham, Ala. (F. P.) — "Da, policaji jeklarske družbe so edini delavci, ki morajo delati še po dvanajst ur. Jaz pustim službo ob dvanajstih. Ni vredno opravljati te službe za štiri dolarje na dan."

Tako se je izrazil policaj ob vstopu v jeklarsko in železarsko podjetje Tennessee Coal, Iron & Railroad kompanije v Fairfeldu napram prosvolcu Federaliziranega tiska. Njegova uniforma je bila podobna uniformi oficirja zvezne armade. Bil je na straži pri avtne vstopu, da prepreči, da nihče brez dovoljenja ne pride na dvorišče, na katerem so bili plavali in peči, valjarna za železne in jeklene plošče in druge delavnice, ki spadajo k jeklarskemu in železarskemu podjetju.

"Tam pri pečeh in plavilih dela nekaj delavcev samo po osem ur, drugi pa delajo po deset ur. Ampak mi moramo stati na straži od šestih do šestih," je nadaljeval policaj. "Opoldne imamo toliko časa za obed, da hitro pogoltnejo par vložk. Kompanija ima komisarjat, ampak nima obedovalnice razen one stare farmarske hiše, ki jo izrabljajo predelavci za klubove prostora."

Policaju je pripovedoval, da je silal potem, ko je sodnik Gary umrl, šepet, da bi bil veliki gospodar odpravil dvanajsturno službo za kompanijske policaje, ako bi bil vedel, da morajo opravljati službo po dvanajst ur dnevno.

"Ampak vsak se je bal povedati mu kaj takega," je hitro pristavil policaj. "Ko bi bil jaz kaj takega vedel, bi mu bil povedal, ko je obiskal bolnišnico na griču. Nisem se prav nič bal za tako slabo plačano službo."

Stražnik je zdaj po petletni službi, ko je vsak dan na tisoče čerkov pregledal, ako so delavci na mestu, pustil službo, dasi je že star čez petdeset let. Velika mlekaraka družba je blizu njegovega rojstnega kraja kupila veliko farmo, na kateri ima tako veliko čredo molznih krav, da ni kos delu en sam živinodravnik. In tako se stari policaj vrača k svojemu staremu delu — živinodravstvu in prepušča jeklarski družbi, da najame drugega stražnika, ki bo pooblaščen strežljati na delavce, posebno zamorske delavce radi majhnih prestopkov.

Izseljevanje ameriških bogatinov v tujino

Cez 100,000 se je izselilo v zadnjih desetih letih. Skupaj 392,668. Prohibicija je kriva?

Washington, D. C. — Nasprotniki prohibicije bombardirajo kongres z novim strašilom. Pravi, da prohibicija izganja Američane v tujino. Ker so ti "izganci" skoro izključno premožni možje, ki "počivajo" in udobno žive od svojega kapitala v Ameriki, je dvomljivo, da bi spreminjali bivališče samo radi pljake. Razlika v valutni ima precej opraviti.

Na podlagih statističnih podatkov je danes 392,668 Američanov registriranih v ameriških konzulatih tujih dežel, kjer živijo, a hočejo biti še vedno ameriški državljani in pod zaščito ameriške zastave. Več kot 100,000 Američanov se je izselilo na tujino, odkar imamo prohibicijo. Iz tega dejstva izvajajo mokrski svoj argument, da prohibicija podi "Američane v tujino."

V Evropi je 77,06 stalno nastanjenih Američanov. Največ jih je v Parizu — 25,860 — in v Angliji, kjer jih je 11,717. V Italiji je okrog 10,000 ameriških državljanov in od teh je 6000 rojenih Italijanov, ki so v Ameriki dobili državljanstvo in si tu nabrali bogastva, ki ga zdaj polagoma uživajo pod protekcijo ameriških konzulov na domačih tih. Približno toliko — 6000 — je ameriških Poljakov na Poljskem, dalje 2600 ameriških Čehov v Čehoslovakiji, 3000 v Nemčiji in nekaj tisoč v Avstriji, Ogrski, Jugoslaviji, Romuniji, Grški in Svobodni irski državi. Inev je najmanj, kajti Iraka je se preravnala za ameriške tute, da bi se tja vračali za stalno.

V Južni Ameriki je 12,136 Američanov; to so v ogromni večini trgovci in industrijski podjetniki. Približno 20,000 takih je v Mehiki in Centralni Ameriki. Na zapadnoindijskih otokih živi 19,579 Američanov, 24,119 jih je v Aziji, 3673 v Afriki in 2337 v Avstraliji, Novi Zelandiji in Oceaniji.

DEPORTAŽNA PREDLOGA NA LETI NA ODPOR

Sprejeta ne bo tako gladko kot upa kongresnik Johnson.

Washington, D. C. — Kongresnik Albert Johnson iz Washingtona, predsednik zborniškega odbora za naseljenike zadeve, si prizadeva, da pošene skozi kongres zadnje dni njegovega življenja določbo, ki podaljša rok za deportiranje tujzemcev a treh na pet let. Zborniščna predloga je namedito za senatno predlogo, ki določa deportiranje samo za one, ki so bili deportirani, pa so se zopet vrnili v Združene države.

Senator King iz države Utah, je odprto dejal, da nasprotuje Johnsonovi predlogi v sedanjih formi. Menil je, da je na milijone ljudi se izselilo v Združene države. Te osebe so pomagale obogatiti Združene države. Izvajal je, da nasprotuje vsakemu monarhističnemu vohankemu evropskemu sistemu. Zato bo proti vsakemu sistemu, ki proglašja te ljudi, da niso vredni postati ameriški državljani. Rekel je dobesedno: "To bomo ubili."

Predloga pravi, da tujzemec ostane neželjen državljan, ako tako izjavi delavski tajnik in je tak tujzemec izvršil gotove prestopke, se pregrešil proti zakonu zoper narkotične stupe ali če je bil obsojen na eno leto ali več zapora, ker je nosil orožje ali bombe, in osebe, ki so se zopet vrnile v Združene države po deportaciji.

Besedilo je tako nedoločeno, da se lahko deportirajo tujzemci po večletnem bivanju v Združenih državah, ali če ne morejo overiti obtožbe, da so pri svojem vstopu v Združene države podali napačno izjavo. To je nekakšno grožnja za tujzemce, da deportacija vlad na njimi, dokler bivajo v Združenih državah ali se ne preselijo na drugi boljši svet.

To povzroča, da so se senatorji pričeli gibati, da preprečijo to predlogo.

V Bolgradu streljajo led na Donavi s topovi

Sedem usmrčenih v Sloveniji pod snežnimi plazovi. Balkan je arktična puščava.

Belgrad, Jugoslavija, 22. febr. — Ko so vsi drugi poskusi odpovedali, so vojaški inženirji večeraj privlekli težke topove in začeli bombardirati led na Donavi s granatami. To je pomagalo. Granate so razbile ogromne gore ledu med Belgradom in Pančevom in naredile kanal za parnike, ki se že dva tedna ne morejo ganiti nikamor.

Atene, Grška, 22. febr. — Polojaj v grški Traciji je skrajno tragičen. Sedem vasi je popolnoma uničenih valed snega, leda in povodnji. Cela pokrajina izgleda kakor arktična puščava. Najprej je burja zametla deželo s snegom, nato se je sneg stajal in vasa pokrajina je bila pod vodo; zdaj je pritisnil silen mraz in voda je zmraznila. Polja so uničena in večina živine je poginila.

London, 22. febr. — Zalostna poročila o povodnjih in novem mrazu pod ničlo prihajajo s Balkana in osrednjih dežel. Tako velika je katastrofa v grški Traciji in Macedoniji, da je grška vlada odgodila volitve za višjo zbornico na 21. aprila.

Iz Belgrada poročajo, da so snežni plazovi naredili ogromno škodo v Sloveniji. Sedem oseb je izgubilo življenje. Podrobnosti niso znane.

Na Angleškem je odgrelo in sneg se topi.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vaša s tem dnevom poteka naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne utavi list.

KONCEM TEDNA.

Cudno varčevanje se je pojavilo v mestni občini New Orleans. Odslovili so petdeset stalno nastavljenih policajev, da znižajo občinske stroške, nato so pa pričeli nastavljanje pomožne policaje s sto dolarji mesečne plače. Ako so bili policaji odslovljeni, da se znižajo občinski stroški, tedaj so postali ti policaji nepotrebni. Kajti če bi mesto lahko izhajalo brez teh policajev, ne bi bilo potrebno nastavljanje drugih pomožnih policajev. Ta poteza, ki jo je izigrala mestna občina, pomeni, da je hotela policajem znižati mezdo. Ker je pa bila to težko izvedljiva stvar, je občina odslovila petdeset policajev z izgovorom, da mora štediti, nato je ponudila veliko manj mezde provizoričnim policajem, ki jih je potrebovala zaradi javne varnosti.

V New Yorku postojita dve organizaciji krojaških delavcev za izdelovanje ženskih oblek. Ena se imenuje Needle Trades Workers Industrial Union, druga pa International Ladies Garment Workers Union. Prva je nova organizacija, druga je stara. Prva ima le malo članov in je proglasila stavko v industriji za izdelovanje ženskih oblek. Zdaj ta organizacija sili člane stare organizacije, da se naj pridružijo stavki. Stara organizacija ima pogodbo s podjetniki in izjavlja, da se bo ravnala po nji. Posledica tega je, da nastaja sovraštvo med člani stare in nove organizacije v veselje krojaških podjetnikov.

Ako bi voditelji nove organizacije res znali voditi delavce v bojih s podjetniki, bi najprvo sebe vprašali, če preden je bila proglašena stavka: Koliko delavcev se bo pridružilo stavki? In če bi izprašali svojo vest, bi prišli do zaključka, da malo. Zakaj? Vprašali niso članov stare organizacije, ako se bodo pridružili stavki, ko jo proglašajo. Z njimi se niso razgovarjali, ako je pravi in ugoden čas, da se proglašajo stavka in je upanje, da konča z zmago za delavce. Vprašali niso članov te organizacije, če veliko drugih stvari, ki bi jih morali vprašati kot voditelji, preden so proglašili stavko.

Ako bi to storili, bi dobili mogoče za odgovor, da bo prišel odpor od članov stare organizacije.

Ce v stari organizaciji ni vse v redu, tedaj ni to taktika, ki privede članstvo stare organizacije na pravo pot. Članom stare organizacije je treba toliko časa s stvarno besedo in stvarnim podukom kazati pravo taktiko, da jo večina razume in nova organizacija bo dosegla uspehe v korist delavcev, ki delajo v isti industriji.

Sila ni bila nikdar dobra in na mestu je najmanj v delavskih organizacijah. Razumni delavci se ne dajo nikdar primorati, da se poslužijo taktike, ki jo smatrajo za zgrešeno. Zato je pa treba učiti in učiti.

Obširne so bile v predsedniški kampanji govorance o prosperiteti, ki se je razvila prek ameriškega ljudstva. Po tej kampanji niso minili še štirje meseci, pa prihaja iz Philadelphije, mesta, o katerem govore, da ima tri milijone prebivalcev, glas, da vladata med delavskimi družinami strašna beda in trpljenje zaradi brezposelnosti. Ako je res taka prosperiteta obsenčila ameriško ljudstvo, kot so pripovedovali političarji starih strank ob času volilne kampanje, tedaj bi ne smelo biti te bede in trpljenja med delavnim ljudstvom v Philadelphiji. Ako je to delavno ljudstvo bilo deležno prosperitete in če bi bilo res štiri mesece popolnoma brez dela, tedaj bi se ne smeli med njim nastaniti beda in trpljenje. Na to ljudstvo bi moral odpasti tako velik delež prosperitete, da bi se prav lahko prehranilo skozi štiri mesece, ne da bi trpelo pomankanje, čeprav bi ne delalo. Ampak stvar je taka, da delavno ljudstvo sploh ni bilo deležno prosperitete in se je nastanila le pri lastnikih naravnih zakladov, sirovin in proizvodnih in distributivnih sredstev.

Iz tega sledi, da prosperiteta gostuje le pri lastujočem razredu, mimo delavnega ljudstva pa gre, kakor da bi ga sploh ne bilo na svetu.

VESTI IZ NASELDIN

Državljanstvo — iz potrebe.

Milwaukee, Wis. — Do leta 1914 se slovenski narod živčal na železnem okrožju minnesotakem in zanimal za državljanske pravice. Takrat so rudo kopali le v rudnikih, a površine zemlje so jo pa pričeli s parnimi lopatami jemati čele pozneje. Vseled tega so rabili mnogo delavcev, ti pa so delali s polno paro, za državljanske pravice pa jim ni bilo mar.

Naši rudarji so bili torej glede tega brezbržni; volitve so jim bile čeveta briga. Če je kateri želel dobiti politično delo, je pa kar šel h kandidatu in mu povedal, da ima toliko in toliko slovenskih glasov v žepu, pa je delo dobil. Vzel je od kandidata nekaj agitacijskih listkov, da jih je razdal med svoje ljudi ter jih nabil na telefonske droge. In po zmagi pri volitvah je dobiti dobil delo. Takrat se ni prav nič gledalo, če si državljani ali ne, samo da si delal za gotovo kandidate. Saj so bili tudi v mnogih slučajih izvoljeni tudi kandidati, ki niso bili državljani.

Poznam jih mnogo, ki niso bili državljani, pa so imeli politična dela. To se je godilo kljub temu, da ima Minnesota v tem pogledu stroge zakone. Nič se niso politični ozirali na to, ampak so naprej orali svojo pot. Sebe ko so državljani protestirali proti temu sistemu pri administraciji, se je ta način spremenil, da so le državljani dobili politična dela in bili izvoljeni v različne urade. Tudi Slovenci so se potem veliko bolj pričeli zanimati za državljanstvo, posebno taki, ki so si želeli gotova dela.

Kmalu je sledila industrijska depresija. Rudarji so bili vrženi na cesto. Prišlijeni so bili obrniti se na mestno upravo, da jim preskrbi kakšno delo. Seveda so imeli zopet prednost državljani. To jim je odprlo oči, da so iskali potem državljanske pravice. — Zatem je sledila druga doba na železnem okrožju minnesotakem; družbe so pričele odpirati rove na površini in rudo so kopali s parnimi lopatami, kar se se danes godi. Stare rove so zaprli in delavcev so potrebovali vedno manj. A ta revolucija v pridobivanju železne rude je pomagala, da so si mnogi nabavili državljanstvo, ker bi si ga drugače mogoče nikdar ne.

Pri volitvah gre se danes v veliki meri le za politična dela. Pri tem ima navadno tudi jeklaraka družba svoje prave vmes. Skrbijo se, da vselej dobi politično delo le tisti, pa naj pripada h katerikoli stranki, ki ni še nikdar zagrešil kakšnega prestopa proti jeklarakim družbam. Slabe delavce razmere so torej pripomogle, da je veliko naših rojakov na železnem okrožju postalo državljani. Ni res, da so kakšne posamezne osebe pripomogle našim rojakom do državljanstva, tudi ni res, kakor piše John Movern, tajnik Slovenske narodne zveze, da je ta zveza največ pripomogla do tega, da so Slovenci v toliki meri ameriški državljani. Nikakor ne trdim, da omenjena zveza ni pomagala nobenemu do državljanstva, ampak, če je sploh, je zelo malo. Kaj je bil pravi vzrok, da so se naši rojaki na železnem okrožju prebudili in postali državljani, sem že zgoraj omenil.

Joseph Ule.

Poročilo z železnega okrožja.

Aurora, Minn. — Že dolgo ni bilo nobenega dopisa iz te naselbine v Prosveto, zato sem se namenil napisati par vrstic v naš priljubljeni list Prosveto, dasi nimam nič kaj veselnega poročila, pač pa žalostno vest, da je pred kratkim tukaj preminul br. John Oberstar, član društva št. 43 SNPJ, v starosti 45 let. Pokojni je bil dolgoletni član naše jednote in zelo aktiven agitator za porast SNPJ. Valedtega in drugih njegovih zaslug za bomo težko pogrešali.

Tu na Aurori, Minn., zapuščala žalujoco soprogo in eno sestro, omoženo Bavdek, in kakor mi je znano, eno sestro neke v Illinoisu, ter enega brata na Elyju, Minn. Vsem tem izrekam na tem mestu moje iskreno sožalje!

Tukaj je pred nekaj dnevi povozila karo rojaka Frank Sku-

la, doma blizu Iasé, ki je na posledicah kmalu umrl. Spadal ni k nobeni podporni organizaciji. Pokojni ni bil oženjen. — Rojaki, ki se niste člani nobene organizacije, pristopite pod okrilje SNPJ, ki je najboljša in največja slovenska podporni organizacija v Ameriki.

Kar se tiče delavskih razmer, naj omenim le to, da so pod ničlo, kajti sedaj tukaj ne obratuje noben rudnik. Nekateri rudarji se valed tega vozijo celih dvajset milj daleč na delo, drugi so pa razkropljeni povsod po železnem okrožju.

Pozdrav vsem članstvu SNPJ in vsem čitateljem Prosvete!
Matt Anzele.

O tragediji slov. staršev.

Sygan, Pa. — Čitateljem Prosvete, članstvu SNPJ in občinstvu sploh želim sporočiti žalostno in pretresljivo vest o tragediji, ki se je odigrala na Syganu, Pa., pred par dnevi, ko so otroci mojega brata Frank Lesjaka zginili starše. Mati Mary Lesjak, stara 40 let, se je nahajala v bolnišnici, ker je trpela na mučni bolezn, radi katere se ji je menda omračil um. V tem položaju se je vrgla s četrtega nadstropja na ulico ter obležala na mestu mrtva. Ko je njen soprogo Frank Lesjak, star 45 let, zvedel o nesreči ter videl, da je zapuščeni od svoje drage žene v veliki revščini z devetimi neprekrljenimi otroci, si je še on vzel drugi dan življenje, in sicer potom zanjke. Podrobnosti ne bom opisoval, ker je že tajnik našega društva o tem poročal v Prosveti.

Pokojni Frank je bil član društva št. 6 SNPJ, ona pa članica samostojnega društva v Bridgevillu, Pa. Obe družbi sta pokojnima položili vence na njih rakvi. Dvojna pogreba ob enem sta se vršila civilno na Melrose pokopališče v Bridgevillu, Pa., dne 10. februarja popoldne ob veliki udeležbi občinstva, sobratov, rojakov in drugih znancev.

Na tem mestu se prav iskreno zahvaljujemo vsem navzočim, ki so nas tolažili, posebno otroke pokojnih staršev, ki so bili čisto obupani; kar ni čuda, saj so izgubili očeta in mater obenem. Zahvaljujemo se družtvoma za darovane vence in veliko udeležbo, tako tudi vsem drugim, ki so kaj pripomogli in se udeležili pogrebov z avti in tako povečali ta pretresljiv pogrebni spreved zakonske dvojice, ki bo ostal vsem dolgo v spominu. Se enkrat hvala vsem, kar ste nam storili dobrega in nam vsaj malo olajšali našo tugo.

Vama, draga oče in mati ter brat — odšla sta od nas in nas pustila za vedno, v naših srcih pa ohranimo na vaju trajen spomin!

Zalujoci ostali: Frank, Julius, Leopold, Stanko, Henry, sinovi; Mary, Christina, Rose in Delphina, hčere; Jennie Glažer in Mathilda Knez, sestre; Julius Lesjak, brat. Julius Lesjak.

Dopis s farme.

Naylor, Mo. — Ker se nihče ne oglasi iz naše naselbine, sem se jaz odločil, poročati kako se imamo tukajšnji Slovenci. Je tako, da ni ne predobro in prelabo. Zimo smo dosegli imeli tudi tukaj precej mrzlo, pa se črva jo bo kmalu konec, kajti prve dni v marcu navadno že sadno drevje cvete.

Tukaj smo v prejšnjih dveh letih sejali riž. Lansko leto sem ga jaz obdeloval. Sejem ga na nekdanji Gramovi farmi. V prošlem letu smo ga sejali na 90 akrov zemlje, pridelek od tega pa je dal 65,090 bušjev. Zanj smo pa dobili \$5,294.75. Razume se, da so veliki strški, posebno od začetka, ker je treba nabaviti traktorje, mlatiline in druge poljedelske stroje. Letos ga nameravamo sejati več akrov, ker v tem kraju zelo dobro obrabi.

Tukajšnji Slovenci se dobro razumejo med seboj. V poletnem času smo imeli skoro vsako nedeljo veselico, včasih pri nas, včasih pa v Nylivillu, kjer je tudi večje število naših rojakov. — Le prohibicija "ga poka" in menda bo kar tako ostalo, pa vendar upam, da bodo sprevideli, da je zaman, ker ljudstva se ne da prisiliti v nekaj, kar ne mara. Težko, ča bi se jim posrečilo pijačo zatreti.

Tu smo dali v našem farme, namreč ope dele, na katerih nameravamo vrstati za olje, ker izvedenci trde, da so v teh krajih gotovo oljni zakladi pod zemljo. Da bi le bilo. To bi zelo povzdignilo okolico in naši nasledniki bi morali biti še srečni. Morda pa bo tudi pri tem ostalo le pri domnevanjih, kot se je to že zgodilo v nestetih krajih, kjer so izginile najlepše nade po olju.

Pozdrav vsem mojim prijateljem širom Amerike!
Anton Lipold.

Naznanilo in zahvala.

Springfield, Ill. — Sorodnikom in prijateljem ter znancom naznanjam, da je dne 3. feb. t. l. po petmesečni mučni bolezni preminula moja soproga Mary Volk, članica društva št. 47 SNPJ in mati petih otrok. Pokojna je bila rojena leta 1883 v Jugoslaviji. Pogreb se je vršil dne 5. feb. po civilnem obredu.

Najiskrenejša zahvala društvu št. 47 SNPJ za pomoč in krasni veneč pokojni, kakor tudi društvu "Zmagovita krona" št. 184 SNPJ, ter mladinskemu društvu "Lincolntes" št. 567 SNPJ za vence in šopke cvetic. Enako se na tem mestu zahvaljujem tudi vsem posameznim, ki so darovali pokojni svežega cvetja v zadnji spomin, in vsem tistim, ki so nam pomagali na kakršenkoli način v uri žalosti in začasa bolezni pokojne.

Tebi, draga soproga in mati, želimo, da počivaš v miru. Lahka naj ti bo zemlja. Ostanem nam v spominu za vselej! — Zalujoci ostali: Thomas Volk, soprogo, Jacob Lipušić, sin, Louis in Frank Stolšek, tudi sinova, ter Johana in Barbara Stolšek, hčeri.

Ena oseba še ni narod!

Terre Haute, Ind. — Prosim, pojasnite, je-li James Latin iz Detroita, Mich., narod? — To vprašanje sem zastavil zato, ker neki "n" v "A. S." pravi, da "narod spregleduje."

Meni se zdi, da ta "narod" Latin še ni spregledal. Tisti, ki so spregledali in ki spregledujejo, niso več njihovi, kajti dvakrat spregledati ne more nihče.

Druge vprašanje se nanaša na pozno dostavljanje Prosvete. Kje leži krivda?

Pojasnilo. — Največkrat je krivda lokalnega pismonoše. Dotični list datira izdajo dan naprej. Iz vesti, ako jih primerjate, lahko razvidite, da so dan ali dva pozneje kot v tem listu.

Dodatek k poročilu.

Yale, Kans. — V poročilu in naznanilu ter zahvali o smrti pokojnega Antona Ruparja, člana društva št. 9 SNPJ je bilo v tem listu poročano, da je omenjeni preminul dne 27. jan., pa je pisec pozabil omeniti, da si je pokojni sam vzel življenje. Dalje piše omenjeni, da je bil Rupar doma iz Šmarjete na Dolenjskem, v resnici pa je bil pokojni rojen v vasi Goriska gora, fara Skočjan na Dolenjskem.

Pozdrav! — Janez Kocjan.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Washoe, Mont. — Rosie Cestnik. — Ker ste državljanka, lahko naredite prošnjo, da želite mater k sebi, in morda vam bo do dali izvenkovno dovoljenje. Navedite vzkroke. — Pozdrav!

Milford, N. Y. — Rose Klepej. — Pišite na policijsko direkcijo na Dunaj — Polizei Direction, Wien, Austria — in priložite mednarodno znamko za šest centov, ki jo lahko kupite na pošti v New Yorku ali katerem drugem večjem mestu v državi New York. — Pozdrav!

Važno predavanje.

Chicago. — John V. A. Weaver, pesnik, kritik in pisatelj, bo v nedeljo, 24. februarja, predaval in tolmačil sedanjo dobo, dobo "jazza" in drugih pojavov v mladi generaciji.

Weaver je spisal več pesmi, dram in kritičnih del, ki se popolnoma razlikujejo od del stare šole v interpretaciji. Do predkratim je bil Weaver literarni kritik pri listu "Brooklyn Eagle". Predavanje se prične ob 8. zvečer v dvorani Masonic temple, 231 N. Central Ave.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

OPAZOVANJA

Father Ryan in socialna pravičnost.

Odveč bi bilo poudarjati, da socialisti ne hodimo po definiciji socialne pravičnosti v šolo reformističnih kvekov. Kako si ta šola, ki z vsemi prizidki, basementi in subbasementi vred spada pod eno streho — tolmači "social justice", ni naša stvar. Glavno je, da socialistični delavci vemo kaj hočemo; vse drugo je za nas brez pomena.

G. Trunk mi je dal pred kratkim razumeti, da socialne pravičnosti sploh ne more biti na tem svetu. Eto! Mogoče mi bo br. Garden ugovarjal, da Trunk spada med ortodoksne rimokatolike, ki stoje na severnem tečaju, dočim je profesor Ryan na južnem, ampak ta argument je slab vprico dejstva, da g. Trunk zagovarja Ryana in odprto pokazuje, da se strinja z njim na ceeli liniji. Ako Trunk osvaja Ryanovo filozofijo, sta oba na enem tečaju.

Br. Garden dela fatalno napako, ker razlikuje Ryana od "ortodoksnih rimokatolikov". Jaz ne vidim nobene razlike, ne jo danes. Father Ryan lahko dilferira politično in taktično od drugih rimokatoliških luči, toda načelno so vsi na enem konju. Ryan povsod in vselej nastopa v imenu katolicizma in spoznamo s cerkvijo. To je jasno. Kje je torej tista razlika? Daj, Ryan morda ne kaže toliko teološkega "claptrapa" kot drugi, kljub temu mu je katoliška verska morala kriterij za presojanje vseh socialnih vprašanj. Kakor vsi reformisti njegovega kova tako hoče tudi on, da se življenje oblikuje po predpisih njegove vere, dočim socialisti zahtevamo, da se oblike človeškega življenja spravijo v skladje z razvojem dejanskih razmer.

V tem je fundamentalna razlika med Ryanovo in našo filozofijo. Ker poznam — in br. Garden tudi dobro pozna — stališče oficijelne katoliške cerkve glede privatne lastnine kapitala in glede socialnih problemov vobče, ne morem nikakor verjeti v iskrenost Ryanov propagande. Kajti katoliški duhovni, ki se res poze za socialne pravice v revolucionarnem smislu, ne ostanje katoliški duhovni! Bila

Ali je gospod Ryan za to? je, mu dam kredit, ker — "he gets away with it!" Toda jaz dvomim. Ryan lahko vleče delavce, na more pa vleči svoje cerkve. To je pribito.

(Konec.)

AMERIŠKA RAPSDIJA

Ernest Blochova epična rapsodija "America" je najnovejši dogodek na ameriškem glasbenem polju.

Ta glasbeni umptovr skladatelj-priseljenec je izvedel istočasno kakih pol tucata prvoklasnih simfoničnih orkestrrov v Združenih državah in je kompozicija napravila globok vtis po vsej deželi. V mnogih mestih so poslušalci navdušeno vstali in pridružili svoj glas pesmi, ki tvori motiv simfonije. V Bostonu in Chicago so skupine dijakov predvedli pesem, za katero skladatelj upa, da postane druga narodna himna. "Čujem Ameriko peti, razne pesmi čujem. Vsaka pesem, ki spada njemu ali njej in nikomur drugemu."

Pojoč z odprtimi ustmi svoje jake melodične pesni" ... Tako je pel Walt Whitman, edinstveni ameriški pesnik. Uzevši t Whitmanovo noto je Ernest Bloch, priseljenec, le dvanaest let v tej deželi, hotel realizirati pesnikovo vizijo. Ta rapsodija, posvečena Whitmanu in Lincolnu, je narodna historična muzikalna panorama, smel poskus interpretirati potom simfonije "muzikalno dušo" Amerike, od časov, ko so prvi pionirji peli, ko so trebili gozdove slusajoč tom-tom in bojni krik Indijancev, pa do današnje dobe mašinske civilizacije, jazza in radia.

Amerika je simfonija v treh delih. Začenja z glasbenim opisom kolonialnih časov — prihod ladje Mayflower, fragmenti starih angleških pesmi in indijanske melodije. Seme nove civilizacije se poseje sredi borb s prirodo in Indijanci. Idilični zvoki stare Angleske dobivajo nove ozadje, mešajo se s pesmi vsega širokega sveta, ki dopolnjuje preko oceana nove Pilgrime, priseljenec, dokler ameriška revolucija ne ustvari lastne himne — pa naj bo tudi peta z melodijo stare napitnice.

Svoje poslednje simfonije v treh stvkih "America" je spisal vlad natečaja, razpisane od Deems Taylora, skladatelja in urednika revije "Musical America", za najboljšo simfonično kompozicijo ameriškega skladatelja. Bilo je 92 simfonij predloženih za nagrado v znesku \$3000. Bloch je zmagal izmed vseh tekmecev. Peterica slovitih dirigentov simfoničnih orkestrrov je tvorila poroto: Walter Damrosch, Serge Koussevitzky (Dajle na 3. strani.)

jih je dolga vrsta in vsi so umrli zunaj cerkve. Cerkev, ki uči pokorščino hlapca napram gospodarju, ne trpi puntarjev v svoji službi. Ameriška cerkev, ki pobira milijone dolarjev od svojih kapitalistov (Doheny, Clark, Raskob, Farrell etc.), ne bo trpela, da bi njeni duhovni zares rušili sistem meznega izkoriščanja. Dovoljuje pa, seveda, z veseljem, da se kapitalizem krpa z moralnimi filikami. Cerkev hoče, da se ameriški kapitalizem pokristjani po rimskem obredu, pa bo dober in cerkev mu, da svoj blagoslov.

Recimo, da je father Ryan iskren glede svoje mezne reforme. On zahteva življenjsko mezdo za delavca. Po njegovem mnenju je pravično, da ima delavec devet ali petnajst otrok, kolikor jih Bog nameče, toda imeti mora toliko plače, da lahko preživi svojo armado. In socialisti mu moramo dati kredit! Potem bi morali dosledno zažigati kadilo vsem mazačem, ki gobežajo, da je "zadostna" mezda glavno zdravilo zoper socialni nepokoj. Zakaj smo kritizirali Gompersa, zakaj kritiziramo Gresna? Coolidge in Hoover tudi pravita, da morata biti "delo in kapital zadostno plačana." Kdaj pa je "zadosti"? Mar ne vidimo, da s plačami marširajo tudi cene? Pred dvajsetimi leti je delavec v Ameriki dobil dva dolarja dnevne plače in par čevljev je bil dva dolarja. Danes jih zasluži pet ali šest — in par čevljev stane pet in šest. Kdaj bo življenjska mezda res življenjska? Zakaj se pustimo bluffati od vsakega padarja?

Mezdo vprašanje je važna. Zahtevati moramo ne le življenjske plače, pač pa komfortno plačo — najvišjo, ki se da dobiti. Ali to še ni vse. Naš cilj je, da si sistem mezne in dobička sploh odpravimo. Zahtevamo industrijsko demokracijo, v kateri ne bo razredov, ne parazitov in ne siromakov, ne hlapcev in ne gospodarjev.

Ernest Bloch se je rodil v Švici in je že pred svojim prihodom v Ameriko (l. 1916) prevzemal odlično mesto dirigenta in skladatelja. Med njegovimi važnimi umptovr so simfonije "Israel", "Shlome" in "Baal Sheme". Sedaj je ravnatelj glasbenega konservatorija v San Franciscu. On je naturaliziran ameriški državljani.

Vesti iz Jugoslavije

NASILJE POD SNEGOM ...

(Ljubljana.)

Ljubljana, 29. jan. 1929.

Sneg je med meščani priljubljen, saj jim proči obilo zabave s športom. Toda radi ga imajo le kje na kakem položnem hribu, v mestu samem ga pa ne marajo. Občine mest izdajo na tisoče dinarjev, da ga čimprej odpeljejo in odstranijo z ulic in cest. Če armade brezposelnih se razveselijo kadar začne sneg na vso silo padati. Veselijo, ker bodo dobili delo: kidanje, in jezni, ker bodo dobili v svoje sobe: mraz. Pa je že pri vsaki stvari tako, po eni strani tako, po drugi drugače.

Zjutraj ob štirih že stoje tri brezposelni pred magistratom in čakajo, da jim dajo delo s snegom. Kar po 300 jih vzamejo, kadar je "sezona", ki pa traja — žal — samo en ali dva dneva. Vsak dan imajo po 84 voznikov, ki vsak izmed njih pelje najmanj 14-krat voz snega na obalo Ljubljane, kjer ga potem sipljejo v strugo.

Potemtakem torej zvožijo na dan najmanj 1200 vozov snega. Vsakemu delavcu plačuje občina po 4 din. na uro, od nadur 50% več. To seveda nanese precej. Predlaskim, ko je bil tudi precejšen sneg, je stal mestno občino nič manj kot 400.000 din. Ne pravijo zastoj delavci, ki kidajo sneg: Sneg je krh revnih. In v par dneh po zametu snega, so ceste spet prazne snega, v kolikor ga niso ljudje potepali na tla, da je postal skoro eno s trojarjem. V mestih ne trpe snega in ga odpeljuje kot smeti v Ljubljano.

Zdi se, kot da bi se sneg hotel maščevati. Tam kjer ni mestnih boričev in pometalcev snega, tam kjer je prosta narava, tam se sneg sprosti in pokaže svojo silo. V lavinah ves razgran in svest svoje moči zdrvi v doline in podere, kar mu je na poti. Včas naleti na ljudi, brez obzira jih potegne s seboj in zaneša s svojimi plastmi.

V Vratih blizu Aljažvega doma je nameščena vojaška straža, ki ima v hribu svojo stražnico, ki je ostala v času zametov popolnoma odrezana od sveta. 8 moč je tamkaj, 8 vojakov, obmejnih stražnikov. V soboto so šli 4 vojaki po vodo k vodnjaku blizu Aljažvega doma. Ko so bili že kakih 200 metrov oddaljeni od stražnice, je prihrumel s Cmlra velik plaz snega in vojaki se mu niso mogli upreti niti umakniti. Eden vojak se je oklenil nekega drevesa in je šel plaz čezenj, ne da bi ga poškodoval, drugi se je zadnji hip izognil plazu, ostala dva pa so pomodni ostali vojaki in so izklopali oba vojaka živa iz snega. Le eden je precej poškodovan. Prenesli so ga v stražnico ter za silo obvezali. Njegovo stanje je zelo resno.

Sneg v Liki še vedno ovira železniški promet na progi Zagreb-Split.

Zadnjo nedeljo se je kljub slabemu vremenu vršila na Pohorju smučarska tekma za državno prvenstvo. Zmagal je Ljubljancin Boris Jenko od športnega kluba Ilirija. Istovrstno se je vršila smučarska tekma v Romuniji, na kateri je tekmoval tudi Slovenec Janša, ki je dobil prvo točko. Tudi ostali Slovenci, ki so sodelovali na tej tekmi so dosegli lepe uspehe.

V Hercegovini je zapadel sneg pod drugi meter visoko, kar je za tamkaj redkost. Javljajo, da je tam v hribih že mnogo ljudi podleglo mrazu in zmrazilo.

Ponarejevalci potnih listin. Ljubljana, 29. jan. 1929.

Na vse mogoče načine iščejo ljudje sredstva za življenje. Nekdo kraje, drugi ropa, tretji ponareja denar ali potne listine proti primerni nagradi. Ljubljanska policija zasleduje tako že dolgo časa kar organizirano ponarejanje potnih listin. Prejela je v zadnjih mesecih polno prijav o ponarejenih listinah. Tako je pred kratkim neki kmet šel baš v pisarno neke prekomorske družbe, a prav pred vho-

dom v urad, ga ustavi neki človek, ki ga poprosi za ožrež, da zapali cigareto. Ob tej priliki prične razgovor, vpraša kmeta, ali misli potovati preko oceana in ga zvabi s sabo v gostilno, kjer mu pove, da je pravdarški "dohtar" in da mu lahko preskrbi potni list za Ameriko. Seveda ako mož plača kakor gre. In kmet mu je šel na limanice ter mu dal kar ob tej priči večjo vsoto denarja. Zmenila sta se, da se čez par dni dobita v isti gostilni in da mu tujec tedaj izroči potni list. Kmet je čez dni prišel, ni pa bilo "dohtarja". Kmet je spoznal, da je bil "potegnjem" ter je zadelo javil policiji. To je bil nov dokaz o obstoju neke družbe, ki ima za cilj ponarejati dokumente ter jih proti veliki nagradi spraviti v denar. V tem primeru ni bilo uspešne prodaje potnega lista, v drugih prijavah pa pripovedujejo, kako so res dobivali nekateri potne liste od neznanih oseb, a so bili ti listi ponarejeni in kot taki neveljavni. Sleparija.

Policija je zasledovala in te dni prišla na sled tej družbi. Baje so bili potni listi izstavljeni pravilno s pečatom, pristnim pečatom črnoliskega okrajnega glavarstva. Zato se je tja odpeljala komisija s policije, ki jo v Črnomlju skušala razkriti družbo falzifikatorjev.

Samomor iz obupa radi brezposelnosti.

Zagreb, 29. jan. 1929.

Pred par dnevi so pripeljali v tukajšnjo bolnico dimnikarskega delavca Gjuro Bleka, starega 45 let. Hotel je storiti samomor in popil precejšnjo količino sojne kislone. Rešeno društvo, ki ga je prejel za doma v bolnico, je javilo v časopisih, da je vzrok: slabo gnetno stanje. Zato smo si ogledali dejanski položaj tega kandidata smrti in zvedeli sledeča dejstva:

Brek je bil že dolgo brez posla, poleg tega je bil še bolehen. Živeč v slabih razmerah, kakor jih pač preživljajo brezposelni, je bil zanj čase ves obupan in žalosten, da ne more nikjer najti zaposlitve. Od te skrbi je oboliel tudi na živcih in so sosedje kakor tudi žena in hčerki imele vedno dovolj skrbeti zanj. Pred dnevi pa je odšel od doma in dejal, da gre k nekemu prijatelju v Samobor. Bržkone je upal najti pri njem malo zaslonbe in podpore. Izgleda, da je bil njegov pot zamen.

Zakaj prišel je domov v Zagreb pijan in ves zbit od obupa. Ni mogel spati. Glava ga je bolela, tožil je svoji ženi in ves obupan govoril o bednem življenju, kakršnega živijo. Žena mu je kuhala čaj.

Ves čas je mirno ležal v postelji. Naenkrat pa se je začel premetavati, vpijal in se zvijati. Žena je mislila, da mu pomore s čajem, a nič. Kričal je dalje.

Vsi so ugibali, kaj pač je Breku, dokler ni hčerka našla pod posteljo eteklenico, v kateri je bila majhna količina sojne kislone. Zdaj je bilo jasno, da je hotel Brek storiti samomor. Žena ga je vprašala, čemu je to storil.

"Morai sem. Ne morem več prenašati tega položaja in bolelosti, je s težavo odgovoril Brek.

V bolnici so mu koj izprali želodec in je gotovo, da bo ostal pri življenju.

Tako tira brezposelnost z revščino delavce k samomoru.

V Ameriki znajo hrvatsko.

Zagreb, decembra 1929.

Neka zagrebska banka je poslala neki banki v Zedinjene države svoj tako zvani ključ za šifrirane brzojave, ki je bil sestavljen v hrvatskem in francoskem jeziku. Čez čas je prešla banka od ameriške banke pismo (seveda v angleškem jeziku, v katerem piše nekako takole: "Naša sreča je, da smo uvoženi v hrvatski jezik, aicer se nikakor ne bi mogli posluževati vašega ključa. Ne vemo, zakaj nam pošiljate v Združene države ključ v francoskem jeziku, da bi vam dali, da francoski jezik pri nas ni bil nikoli in nikoli ne bo služben jezik. Lahko vam sporočimo, da se v Ameriki več govori jugoslovanske jezike, kakor pa francosko."

Tako nekako piše ta banka v svojem pismu. Da torej v Ameriki srbsko-hrvatski jezik prevladuje francosčino. Zgodovinarji pravijo, da je bil na sultanovem dvoru v Stambul nekakj arabsko-hrvatski jezik kot diplomatski jezik v navadi. Če bo šlo takoj naprej, kot izjavlja ta ameriška banka, bo naš jezik postal mogoče celo v Ameriki diplomatski jezik. Potem se bo res Hrvat lahko bohotil s tistim svojim pozivom:

"Govori hrvatski da te razumije celji svet!"

Iz Beograda.

Beograd, 30. jan. 1929.

Poročali smo že o navetih z gotove izv. gospodarske strani na naslov vlade, naj se spremeni zakon o zaštiti in zavarovanju delavcev, češ, da poslodajci preveč prispevajo za te zavode prispevkov in da je to našemu gospodarstvu v veliko breme. Mogoče so našli ti naveti odprta ušesa, zakaj prav zdaj se širi vest iz krogov vlade, da je minister socialne politike v sporazumu s ministrom trgovine pozval vse gospodarske korporacije, da izrečejo svoje mnenje o spremeni zakonov o zaštiti in o zavarovanju delavcev. Anketa o tem vprašanju se bo baje vršila dne 21. februara t. l. v Zagrebu v prostorih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev in bodo na njej zastopane tako poslodajavske kakor tudi delavске zbornice. — Izgleda, da bodo torej res spremeni ti zakone. Dvomimo da v boljšo smer.

Ministristvo pravde sestavlja nove zakone in sicer ima hipno v delu zakon o centralni upravi, s katerim se bo rešilo tudi vprašanje uradništva. Gotovo je, da bo število ministrstev zmanjšano, pač pa bo postavljeno eno novo ministristvo, ki bo služilo kot regulator v delu med posameznimi ministristvi. — Izvršila se bo še strožja redukcija uradnikov, malone vsi uradniki ministrstev, ki bodo razpuščeni, bodo odpušteni. Tolajžijo jih z govoricami, da bodo pač naprej "potipali" uradnike ki so ekonomsko jadji, ki so n. pr. dobro poročeni, ali imajo postrani velik zaslužek in ki jim bo lažje prenesti udarec odpusta iz službe. (Recimo da je kateri uradnik srečno poročen, ne le radi denarja, ampak da si je prav lepo uredil svoje družinsko življenje v majhno idilo in ob vsaki priliki zatrjuje, da je srečen, — ta uradnik bo prav radi svoje sreče izpostavljen nesreči odpuščenja iz službe. Sicer pa nesreča ne more potipati nesrečnega človeka, pa kar zaprimo oklepaj.)

Razveljavljeni potni listi.

Zagreb, 30. jan. 1929.

Da ne bi kdo mogel iti v inozemstvo, ki bi lahko delal zunaj propagando proti državi, je policijsko ravnanje po nalogu velikega župana obvestilo v Zagrebu okrog 30 oseb, da razveljavlja njihove potne liste za inozemstvo. Med temi osebami so dr. Trumbić, gospa Marija Radičeva, Milan Miškuljin, prištaš bivše federalistične stranke in drugi.

To seveda radi tega, ker ne bi ti ljudje mogli molčati v tujini in bi delali blamažo svoji domovini.

Razumeti je to odločitev pač — težko! Mora biti pač kaj drugega zadal.

Drobne notice z vseh strani države.

Ljubljana, 30. jan. 1929.

V morje so vrgli izropano blagajno. Pred dnevi je bila na neki pošti ukradena blagajna z denarjem 90.000 dinarjev. Policija je aretirala poštarja, njegovo ženo in služkinjo v sumnjičenju, da so oni sami ukradli denar in blagajno. V zaporu je zdaj služkinja priznala, da so oni ukradli blagajno, jo izpraznili ter vrgli v morje, denar pa da je zakopan na nekem mestu. Blagajno so res našli v morju in tudi denar so na rečenem mestu izkopali, a samo 64.000 dinarjev, dočim za ostalo vsoto ne vedo, kam je šla.

Prodajalca strupov. — Subotška policija je aretirala neko 35-letno kmetico, ki je živeča s svojim tremi otroci v alini badi ter si je hotela služiti z izdelovanjem strupa in prodajo iste. Policija ji je bila prišla na sled da prodaja strupe, a se je

hotela še bolj uveriti ter je zato poslala neko kmetico k njej, naj kupi strupa. Res je šla žena, ki je bila dogovorjena s policijo h kmetici ter kupila strupa za 3.000 dinarjev. Tako je prišla policija do dokazov ter je kmetico aretirala. Ona sicer tajni, da so strupi slabi, a kemična analiza je dokazala, da se v njenih strupih nahaja do 70% arzenika. Prodajala ga je tudi ljudem, ki so hoteli koga zastrupiti, zato policija marljivo preiskuje nadalje.

Strajk študentov ponavadi propade. Študenti ponavadi take borbe izgube. V Srbobranu pa se je zgodilo nasprotno. Dijaki so stopili v stavko radi nekega profesorja, ki je v šoli rabil nedovoljene izraze in dajal krivične ocene. Zategadelj so dijaki zahtevali, in inšpektor ministarstva za prosveto je vodil proti njim preiskavo. Našel pa je, da je profesor res zakrivil več grehov ter je zdaj profesor premeščen.

Društvo Zoo se pogaja z mestno občino ljubljanske radi določitve prostora za zgradbo velikega paviljona, velikih tlenic, kletk na prostem in ribnika za namene zoološkega vrta v območju ljubljanskega Tivolija. Po izjavi izvedencev bi vse to stalo 700.000 do 800.000 dinarjev poleg vsega že sedaj zelo bogatega inventarja društva Zoo. Vidi se, da bo treba prav izdatnih dohodkov za prelepi namen zbrati vse v prosti naravi živčice živali po posameznih zastopnikih naše širše in ožje domovine. Vodja in glavni delavec društva Zoo je profesor dr. Šerko.

Ministristvo notranje je svoj čas preprečevalo uvažanje časopisov, med njimi Berliner Tageblatt ter Vossische Zeitung, ker so pisale nepopolno o sedanjem režimu. Zdal jim je uvoz spet dovoljen. Prepovedana pa je še "Arbeiterzeitung" z Dunaja.

Monogram izgubimo. — Iz krogov komisije za sestavo novih zakonov se širi mnenja, da bo iz osnutka nove ustave črtana oznaka, da je naša država S. H. S. — ampak da se bo država imenovala Jugoslavija, kakor nas nazivljejo v inozemstvu povsod. Izgleda, da bomo začeli res čisto novo življenje.

Hripa, ki je bila par dni osrednja točka ljubljanskega življenja in govorjenja, ponehava. Šole polagoma spet "odpirajo" svoje zaprte razrede in se bo v par dneh vrnil pouk spet popolnoma normalno. Žrtve hripa torej ni zahtevala.

Radičeva žena Marija Radičeva je začela z izdajanjem časopisa "Svobodni glas". Prvi list je izšel v soboto in napoveduje, da bo prinašal odlomke "Sodobne ustavnosti", ki jih je napisal pokojni Stjepan Radič. Mogoče hoče ta list nadomestovati prepovedani časopis radičevcev "Svobodni dom". Ta list je bil prepovedan, ker je bil več kot trikrat v enem mesecu zaplenjen, kar je po novem tiskovnem zakonu dovolj za ustavitve časopisa. Mogoče funkcija Radičeva vdova samo kot izdajateljica in bo glasilo radičevskih kmetov.

Demokratska stranka razpuščena. — Kakor so bile razpuščene po vsej državi, tako je bila te dni razpuščena tudi demokratska stranka dr. Žerjavca. Pri likvidaciji klerikalne stranke je policija zaplenila gotovino stranke v znesku 6 dinarjev 30 par, tako niso našli pri demokratskih sploh nobenega denarja. Policija je prišla in našla ter zaplenila samo štampiljko organizacije in vsa likvidacija je bila pri kraju. Poleg strank je policija razpustila tudi vse strankarske akademike klube v Zagrebu, klerikalni klub pa se smatrajo za kulturne in jih doslej niso nič razpustili. Razume se, da je bila razpuščena tudi socialistična stranka in zaplenjena štampiljka.

AMERIŠKA RAPSDIJA.

(Nadaljevanje s 2. strani.)

sky, Leopold Stokowsky, Alfred Herz in Ossip Gabrilovitš. Soglasno so izbrali Blochovo rapsodijo. Od tedaj so mnogostevilni simfonistični orkestri izvedli ta najnovejši ameriški umotvor in milijoni poslušalcev — prisotnih ali po radiu — so ga čuli.

FLJŠ.

Ko vidijo, da tudi to ne gre, pričnejo s pogledi meriti višino. Najprej se najprej skuša prekositi visoko ograjo, zaleti se in skoči, a ograja je previsoka — pade nazaj med krikom in vikom pobesnelih zveri, ki spremljajo v onemogli jezi te potkuse z zategnjenim tuljenjem. Tako čaka-

Sibirski volkovi

Sibirija, zelo mrzla dežela, ima prav kot najbolj vroči kraji Afrike svoje puščave.

Tu se ni treba boriti zoper vročino in vroč veter, ki ustavlja diha vsakemu organskemu bitju. V njenih nepreglednih stepah, ki se izgubljajo pogledu, vlada mrzel veter, ki reže v obraz, kakor ostrina noža in ki čede iznenadi in zakoplje v strašnih snežnih vrtnicah cele obitelji, blodeče po teh krajih. Kadar pa človeku nebo in vreme ni sovražno, nleti na krčila grabeljivih in lačnih volkov, svojih neizprosnih sovražnikov.

Čim hušja je zima, tem težje najdemo volkovi hrano. Valje temu pa ta zverina, ki je najbolj divja in najhujši preganalec človeka, živi v stepah, kjer je živo bitje tako redko. To je čudno in zanimivo hkrati. Tudi v ljubljski pušavi naletiš večkrat na leva, njegov brlog je v teh puščavah edino prebivališče, ki ga je mogoče najti.

Volkovi leže podnevi v svojih brlogih, kakaj svetlobe se ogiba, kakor netopirji in sove. Ponoči gredo v krčilih na lov. Dolgo blodijo po gladkih in zmrahl stepah. S povešenimi gobci vohajo po zraku, z očmi bliskajočimi se, iščejo žrtve, željni pokolja, krvi in mesa. Gorje onemu, ki jih areča! Tedaj se dogajajo pretresljivi prizori. Njihovo togotno zavijanje odmeva daleč po stepah. Človek se reši le tedaj, če je močan in pogumen in če ne izgubi prisotnosti duha.

Volkovi se približujejo v dolgih akcijah. Sani tečejo z veliko naglico po zasneženem potu; njihov vodnik, hoteč ujeti pogubi, strahovito bica konje, ki jih skoraj ni treba goniti, saj sami v smrtnem strahu beže na vso moč.

Dirjajo, prav za prav požirajo pot, a volkovi so z vsakim skokom, z vsakim zamahom bliže in bliže. Razdalja med njimi in preganjalci postaja čedalje manjša; mogoče je prešteti minute, ki preostajajo do končne katastrofe.

Ali preganjalci se ne da do obvladati. Pogumno skakajo, da se odprta žrela volkov skoraj dotikajo njihovih sanj. Tedaj, bodi ali strel, bodi ali sekirami, ubijejo najpogumnejšega izmed lačnega krkla. Ostali volkovi nehaajo z vrtoglavo gonjo, se obrnejo in se vržejo na ubitega tovariša, da si renče in grize se razdele njegove ostanke. Ljudje izrabijo ta trenutek, nadeljujejo svoj beg in razdalja med lačnim krklom in begunci je vedno večja.

Ker so volkovi pravi šiba boja v teh stepah, so postavljene na glavnih sibirskih cestah postaje ali zavetišča. To so pokrite hišice za vse vrste potnikov. Nahajajo se na večjih razdaljah, a posejane so po vsej Sibiriji.

A potniki, ki so jih iznenadili lačni volkovi, dobro vedo, da zalezovanja ni konec. Krklo zalezovanja narašča. Volkovi prihitijo od vseh strani, ker jih zvabi tulenje tovarišev. Skupno navalajo na človeka. Od 10 ali 12, ki jih je bilo v začetku, utegne narasti v kratkem času strahotno krklo več sto pobesnelih zverin. V takem primeru skušajo potniki pridobiti čas tako da pobliže in ranijo čim več volkov, in hite naprej, dokler ne opazijo zavetišča. Zdalj preganjalci urno zapeljejo sani in preplane konje v pregrado iz močnih kolov, jo zapro, nato urno izprežejo konje in se zatečejo v pokrite postore, kjer so izven vsake nevarnosti.

Čim so volkovi požili trupla svojih tovarišev do poslednjega koščka, nadaljujejo se bežnje kakor prej svojo gonjo. A kmalu opazijo prevaro. Po vonju zaznavajo, da jim je zaželen plen ušel, vendar pa se ne izgube nade, da ga ne bi dobili. Zato jamejo drzno oblegati zavetišče. Najprej obidejo ograjo, da se prepričajo, so li vsi kol trdni in če ni nade, skušajo prodreti skozi katerokoli odprtino v ograjo.

Ko vidijo, da tudi to ne gre, pričnejo s pogledi meriti višino. Najprej se najprej skuša prekositi visoko ograjo, zaleti se in skoči, a ograja je previsoka — pade nazaj med krikom in vikom pobesnelih zveri, ki spremljajo v onemogli jezi te potkuse z zategnjenim tuljenjem. Tako čaka-

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junia 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN 2677-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik Vincent Cinkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R.F.D. 2, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolniške oddelka Lovrenc Gradšek; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jole Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODBOR:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Aleš, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Tetel, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R.F.D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 27, Arma, Kans.

BOLNIŠKI ODBOR:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrenc Gradšek, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 70th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Haloh, R.R. 1, Box 88, Pittsburg, Kans.; za Jugoslad: Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn.; za sev. zap.: John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrst, 635 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitelni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 1243 S. 35th St., Cicero, Ill.; John Olip, 3426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Goshel, 485 N. Walnut, Colorado Springs, Colo.

POZORIŠKO: Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA FIRMA, ki se nanaša na posle gl. predsednika, se navede: Predsedništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOBRE SE NAVELO: Bolniško tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobse se navede: Tajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S.N.P.J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prijavi na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in spleh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

jo, da bi obleganci zapustili zavetišče. Njihov živalski nagon ni tako dober, da bi razumeli, da čakajo zastoj. A lačen volk se ne utrudi. Venomer obkrožuje zavetišče, da bi le morda našli kako odprtino v ograji. Medtem mine noč in na obzorju se pokažejo prvi glasniki jutra. Ob zori prikipi razburjenje volkov do vrha. Zalezavajo se v ograjo in skušajo z zobmi, ki so ostrejši od noža, pregrizati poedine kole. Iz te šive kopice se silni pravi koncert ostrih in besnih krikov, ki bi prestrašili tudi najhrabrejšega. Čim se začne daniti, postaja številno volkov čedalje manjšo; kmalu se razgubi na vse strani. Zdalj zveri ne napadajo več bežno in kruto; poparjene, z gobcem po tleh, se umikajo po pušti poljani, kakor psi, ki se vračajo z dolgega in napornega lova. Dan, porajajoča se svetloba, to je prineslo potnikom rešitev. — (Z. in S.)

Uslužbeni ne dobe plače. Chicago. — Uslužbeni sanitarnega distrikta še sedaj niso dobili izplačane mezde za prvo polovico tekočega meseca. V skladu za izplačitev uslužbencev je le nekaj nad sto tisoč dolarov, dočim se potrebuje nad sto petdeset tisoč.

Howard W. Elmore, predsednik sanitarnega distrikta, se je obrnil na razne bankirje za kredit, toda ta poteza ne bo najbrž dosegla nikakega uspeha. Druga finančna kriza preti upravi sanitarnega distrikta, ko bo treba odračunati obresti na bonde v prihodnjem mesecu. Za obresti se potrebuje nad tristo tisoč dolarjev, ampak denarja ni nikjer. Pred par dnevi je bilo ponovno odslavljenih nad dvajset oseb iz službe, med njimi pet policajev. Od novembra p. l. je bilo odslavljenih že nad tri tisoč oseb.

Pijani otroci na cestah! New York City. — Zadnji četrtek je policaj pobral dva otroka — triletnega dečka in triletno deklčo — ki sta motovili in se še drugič čudno obnašala na cesti. Na postaji so spoznali, da sta otroka pijana kot soda. Poslani so ju v bolnišnico.

NA PRODAJ. Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena je samo \$6500. Oglasite se osebno pri lastniku na: 2843 So. Kildare Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Proda se dvonadstropna, dvakrat po štiri sobna hiša, s kopalnico in s steklom zaprtim porocem. Cena

motion A. N. P. J.